22/12/2019

«Ελλάδα και Ιταλική αναγέννηση»: Αφιέρωμα στο «ΕΝΟΡΙΑ εν δράσει…»

/ Ενορίες

Η ιταλική αναγέννηση αποτέλεσε την μήτρα των μεγάλων αλλαγών στην ευρωπαϊκή ιστορία. Οι αναφορές της, αντλούνταν πάντοτε από τον ελληνικό πολιτισμό, ούτως ώστε να επαναφέρει τον άνθρωπο στο κέντρο του σύμπαντος και του παγκόσμιου ενδιαφέροντος.

Του Σταμάτη Μιχαλακόπουλου

Μια διάλεξη που βλέπει την ιταλική αναγέννηση από μια άλλη οπτική γωνία, εντελώς διαφορετική απ’ ό,τι συνήθως παρουσιάζεται, όταν δηλαδή το ελληνικό πνεύμα αναγεννούσε ολόκληρη την Ευρώπη, πραγματοποιήθηκε την Παρασκευή 20 Δεκεμβρίου, στο Πνευματικό Κέντρο του Ιερού Ναού Ευαγγελιστρίας Πειραιώς, στο πλαίσιο του προγράμματος «ΕΝΟΡΙΑ εν δράσει…».

Ο εικαστικός – συγγραφέας Βαγγέλης Παππάς, παρουσίασε μέσα από τα αριστουργήματα των σπουδαίων δημιουργών της αναγέννησης, τον ρόλο που έπαιξε η ελληνική σκέψη στα έργα των Λεονάρντο Ντα Βίντσι, Μιχαήλ Άγγελου, Ραφαήλ Τιτσιάνου και πολλών άλλων, αφού κάθε μία μεγάλη ιστορική ανατροπή και το οριστικό τέλος του μεσαίωνα, είχε το ανεξίτηλο ίχνος της ελληνικής κουλτούρας.

Η ιταλική αναγέννηση αποτέλεσε την μήτρα των μεγάλων αλλαγών στην ευρωπαϊκή ιστορία. Οι αναφορές της, αντλούνταν πάντοτε από τον ελληνικό πολιτισμό, ούτως ώστε να επαναφέρει τον άνθρωπο στο κέντρο του σύμπαντος και του παγκόσμιου ενδιαφέροντος.

Το Βυζάντιο, τόνισε ο κ. Παππάς, επιβιώνοντας για χίλια χρόνια, έγινε ο θεματοφύλακας όλου του Ελληνικού πολιτισμού. Τον διατηρεί, τον διασώζει, τον βιώνει, τον αναπτύσσει και προχωράει σταθερά στο μέλλον, για τα αντίστοιχα χρόνια του μεσαίωνα της δύσης.

Μία από τις σημαντικότερες μορφές της τέχνης στα τέλη του Μεσαίωνα, υπήρξε ο Ιταλός ζωγράφος Τζιόττο, από την Φλωρεντία, ο οποίος καθίσταται ο πρόδρομος της αναγέννησης.

Σύγχρονος του Τζιόττο, που έπαιξε έναν πάρα πολύ καθοριστικό ρόλο στα πράγματα, ήταν ο Βαρλαάμ ο Καλαβρός. Σε αυτόν μπορούμε να αναζητήσουμε τα αίτια της ζωγραφικής του Τζιόττο.

«Ο Βαρλαάμ, είναι αυτός που θα διδάξει ελληνικά, τον Πετράρχη, λόγιο φιλόσοφο και ο ιδρυτή του ουμανισμού και της αναγέννησης στην Ιταλία.

Ένας άλλος Έλληνας Καλαβρός, μαθητής του Βαρλαάμ, ο Λεόντιος Πιλάτος, θα διδάξει Όμηρο και ελληνικά στον Πετράρχη, αλλά και στον Βοκάκιο, ανθρωπιστή της αναγέννησης.

Τους μετέφραζε από τα ελληνικά στα ιταλικά Όμηρο, για να μπορούν να τον διαβάσουν, γιατί αλλιώς δεν μπορούσαν. Έπαιξε καταλυτικό ρόλο και άλλαξε τη ζωή της Ιταλίας, μεταφράζοντας συνέχεια κείμενα, κυρίως όμως τον Όμηρο.»

Την παλαιολόγεια εποχή (1261 – 1453), όπου κυβερνά η δυναστεία των Παλαιολόγων, ενώ το κράτος παρακμάζει, οι τέχνες, η φιλοσοφία και οι επιστήμες αναπτύσσονται.

Την περίοδο αυτή, η βυζαντινή τέχνη αποκτάει όγκο, πλούτο χρωμάτων, δύναμη σχεδίου, με κύριο κέντρο ανάπτυξης, τον Μυστρά.

Η μεγαλύτερη μορφή του Μυστρά που εισήγαγε τον Πλάτωνα στην Ιταλία και την Ευρώπη, ήταν ο Γεώργιος Γεμιστός, που άλλαξε το όνομα του σε Πλήθων, για να παραπέμψει στον Πλάτωνα.

Έφερε σε επαφή τους πιο ονομαστούς λόγιους της Ιταλίας, με την κλασική φιλοσοφία και ιδιαίτερα με τον Πλάτωνα. Εντυπωσίαζε τους πάντες με την ευγλωττία του, αλλά και τις γνώσεις του.

«Την ίδια χρονιά που γεννήθηκε ο Πλήθων, γεννιέται στην Κωνσταντινούπολη, ο Χρυσολωράς.

Μορφώθηκε παρακολουθώντας όλη την κλασσική παιδεία και τον Πλάτωνα, ως μαθητής του Πλήθωνα Γεμιστού.

Θα βρεθεί στη Φλωρεντία, όπου θα αρχίσει συστηματικά να διδάσκει ελληνικά και κλασσικές σπουδές, προκαλώντας τεράστιο ενθουσιασμό στους Ιταλούς μαθητές του.

Δίδαξε ελληνικά σε Βενετία, Μιλάνο, Πάντοβα, Πάβια, Μπολόνια και τελικά στη Ρώμη.

Έφερε και αυτός τον πλατωνισμό στο προσκήνιο, δημιουργώντας μια ανάγκη στην Ιταλία, για επιστροφή στις αξίες της αρχαιότητας.»

Ο πλατωνισμός, συνέχισε ο κ. Παππάς, έρχεται στην επιφάνεια, και τον βλέπουμε από τον Ραφαήλ, στο έργο του η «Σχολή των Αθηνών», που εκφράζει το πανηγύρι στις ελληνικές αξίες.

Την ίδια εποχή, επηρεασμένος από τον φλωρεντινό νεοπλατωνισμό, ο Μιχαήλ Άγγελος, ζωγραφίζει την Καπέλα Σιξτίνα.

Τα χρόνια που ήρθε ο θάνατος στην Ευρώπη, όταν χτυπήθηκε από την πανώλη και

στοίχησε δεκάδες εκατομμύρια νεκρούς, ως εμπειρία, συνέβαλε με έναν παράδοξο τρόπο στον ερχομό της αναγέννησης, εφόσον η Ευρώπη ήταν κατασπαραγμένη.

Κι έτσι ξεκινάει η αναγέννηση, ως μια ανάγκη για ζωή, επανεκτίμηση της ζωής. Το προπύργιο, η πρωτεύουσα της αναγέννησης, είναι η Φλωρεντία.

Σημείωσε ακόμη ο κ. Παππάς:

«Η αναγεννησιακή σκέψη χρησιμοποιεί την μυθολογία και την ελληνική σκέψη, για να φέρει στο προσκήνιο μοτίβα και έννοιες μυθολογικές.

Όχι μόνο ανακαλείται ο αρχαίος κόσμος, αλλά την ίδια στιγμή τον μιμούνται και τον αναδεικνύουν, γιατί θέλουν από αυτόν να μάθουν. Η δε αρμονία της αναγέννησης, ανάγεται στην κλασσική έννοια της ισορροπίας.

Ο αναγεννησιακός άνθρωπος αγαπάει την φιλοσοφία και την έρευνα, και τοποθετεί τον άνθρωπο στο κέντρο του παγκόσμιου ενδιαφέροντος».

ENOPIA
έν δράσει...